

12. Ismertesse az oltványkészítési módokat, a gyökeres oltványok nevelésének lépéseit.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Vesszőkkel szemben támasztott követelmények
- Alapanyagok megszedésének időpontja
- Vessző előkészítése oltáshoz
- Oltási módok (kézi és gépi oltás)

A vesszőkkel szemben támasztott követelmények:

Ilyenkor már meg lehet kezdeni az alanyok megszedését, ha az időjárás engedi, azaz, ha nem fagy. Vágjunk mintegy 50 cm hosszú vad alanyokat, amelyeknek vastagsága 5–12 mm legyen. Ezeket nagyobb csomókba kötve műanyag zsákokban tárolhatjuk a felhasználásig hűvös helyen. Becsomagolás előtt tanácsos megpermetezni a vesszőket egy kis vízben oldott gombaölő szerrel, hogy be ne penészedjenek.

Amikor nincsenek fagyok, megszedhetjük az oltani kívánt csemege- vagy borszőlőfajták hajtásait, az úgynevezett oltóvesszőket is, s nekiláthatunk az oltásnak. Nagyon fontos, hogy mind az alanyok, mind az oltóvesszők be legyenek érve.

Az alapanyagok megszedésének időpontja:

Az oltóvesszőket mindig nyugalmi állapotban kell szedni, fagymentes időben, lehetőleg minél rövidebb tárolási idővel.

A vessző előkészítése oltáshoz:

Meleg helyiségben 12 órára talppal lefelé vízbe állítjuk az alanyvesszőket, hogy jól megszívják magukat, mert a tárolás során óhatatlanul veszítenek a nedvességükből. Ezután mintegy 35 cm hosszúságúra vágjuk vissza az alanyvesszőt, s az alsó rügy alatt csupán egy cm-nyi csonkot hagyunk meg. Az alany rügyeit oltáskor ki kell vágni. Az oltóvesszőket egyrügyes, kb. öt centiméter hosszúságú darabokra, úgynevezett oltócsapokra vagy vesszőkre vágjuk, majd a nemes részt az alanyba oltjuk.

Oltási módok:

- **Párosítás** olyan esetekben készíthető, amikor az alany és az oltóvessző egyenlő vastag. Az alanyon és az oltóvesszőn kb. az oltóvessző vastagságánál 2-2,5-szer hosszabb sima, ferde metszlapot készítünk úgy, hogy azok összeillesztésekor pontosan fedjék egymást. Minél vastagabbak az illesztendő részek, annál hosszabb legyen a metszlap.
- **Angolnyelves párosítás** az egyszerű párosítás javított változata. Mindkét metszlapon a felső harmadból kiindulva a metszlappal majdnem párhuzamos bevágással nyelvet készítünk a nemesen és az alanyon egyaránt. Úgy toljuk össze a nyelveket, hogy a két rész szorosan, hézagmentesen záródjék egymáshoz és ne mozduljon el. Az angolnyelves párosítás a *legelterjedtebb*

kézenoltási mód a hazai faiskolákban. Nagy előnye, hogy a szaporítóhelyiségben a leírt módon már januártól olthatunk, megnyújtva ezzel az oltási szezont.

- **Oldallapozás**kor az alany levéltelen részén 20-25 mm hosszán 8-10 mm széles héjat vágunk le vékony farésszel együtt. Az oltóvesszőt párosításszerűen az alany metszlapjának megfelelő nagyságúra vágjuk meg, majd összeillesztjük az alannal és bekötjük. A nemes fejlődésének megindulásáig lombot hagyunk, majd a megeredés után az alanyt az oltócsapig visszametsszük. A vegetációs időben bármikor végezhető.

- **Zöldoltással** a fás oltással nehezen eredő növényeket szaporítjuk, pl. a köszmétét május-júniusban. A visszavágott alany csúcsába vagy a vissza nem vágott alany oldalába oltunk, pl. hasítékoltással.
- **Szemzés**. Tulajdonképpen az egyrügyes, vegetációban végzett héj alá oltást nevezzük szemzésnek. Ezzel az oltásmóddal ejtjük a legkisebb sebet, mégis itt a legteljesebb az érintkezés. A nemes fajta legkisebb részét, azaz az egyetlen hajtásrügyet, az úgynevezett szemet használjuk fel "oltóvesszőként". A levélhóraljban található "szemből" ered az elnevezése is.
- A szemzés ideje akkor van, amikor az alany héja könnyen elválik a fás résztől, a hajtáson pedig már érett szemek vannak. Ez hazánkban az április közepétől szeptember közepéig tartó időszak. A

szemzést végezhetjük az alannak a földdel egy szintbe eső részén, tehát gyökérnyakba vagy feljebb, a koronahajtásokon. A gyenge növekedésű alanyon lévő oltványok előállításakor a gyengítő hatás fokozása miatt újabban a gyökérnyak fölött 20-30 cm-rel rakják be a szemet.

- A készítés idejétől és a kihajtás módjától függően kétféle szemzés különböztethető meg: *hajtó- és alvószemzés*.

• **A hajtószemzés** kora tavasszal, vagy május-júniusban végezhető a veremben lévő oltóvesszőkről, illetve az anyanövényen már beérett hajtásokról szedett szemekkel. A készítés évében még kihajtanak, de ha hajtásaik nem érnek be tökéletesen, akkor könnyen elfagyhatnak. Elterjedtebb az alvószemzés.

- **Alvószemzés**kor még az őszi folyamán összeforr a nemes az alannal, de a nemes rügy csak a következő év tavaszán indul fejlődésnek. A készítés ideje július második felétől szeptember elejéig tart. A szemek egészséges, jól fejlett hajtásokról, úgynevezett szemzőhajtásokról származnak. A leveleket kb. 10 mm-es levélnyel meghagyásával távolítjuk el. Általában a hajtás középső harmadában lévő szemek a legjobbak. Lényeges a szemzőhajtások kiszáradástól való védelme, ezért szemzésig hűvös, nyirkos helyen tartjuk.

Gépi oltás:

Az oltógép sok érdekes formát tud vágni. 4-5 garnitúra külön késsel, még oldalvágást is képez. Az a jó, hogy szorosan egymásba passzol a két vessző. Az átmérőknek természetesen meg kell egyezni.

Íme néhány forma: A c;d;e jelű formákat a gép is vágja

